

WP2:

Δράση 2.3

**Συνοπτικές εκθέσεις
σχετικά με τη
στρατηγική**

Πρότυπο εκθέσεων

Πληροφορίες εγγράφου: Περίληψη εθνικών εκθέσεων	
Αναγνωριστικό εγγράφου	WP2 Αύξηση της ελκυστικότητας των σχολών ΕΕΚ για τους μαθητές Ρομά
Αριθμός παραδοτέου	2.3 Στρατηγική προσέγγισης
Τίτλος	Περίληψη των εθνικών εκθέσεων
Τύπος:	
Έκδοση:	Τελική
Συγγραφείς:	Senad Sakirovski, Sanja Sulejmanova
Επίπεδο διάδοσης:	Δημόσιο
Ιστορικό αναθεωρήσεων	
Έκδοση 1	

Αφού εξετάσετε το έγγραφο, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα (Όλοι οι εταίροι πρέπει να εξετάσουν το έγγραφο και να συμπληρώσουν τον πίνακα):

Έλεγχος δεδομένων				
Αναθεώρηση	Ημερομηνία αναθεώρησης	Όνομα και Επώνυμο	Οργανισμός εταίρου	Περιγραφή
1				
2				
3				
4				
5				
6				

Άδεια: Οι συνοπτικές αναφορές © MIRANDA διατίθενται υπό την άδεια

**Co-funded by
the European Union**

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590

Εισαγωγή

Στις πέντε χώρες, Αυστρία, Γερμανία, Ελλάδα, Βόρεια Μακεδονία και Βουλγαρία, η εκπαιδευτική και επαγγελματική ένταξη των κοινοτήτων Ρομά παραμένει ένα επείγον ζήτημα, που διαμορφώνεται από δημογραφικές τάσεις, συστημικά εμπόδια και διαφορετικούς βαθμούς πολιτικής δέσμευσης.

Η Αυστρία αντιμετωπίζει προκλήσεις στην ποσοτικοποίηση του πληθυσμού των Ρομά λόγω της απουσίας επίσημων δεδομένων απογραφής, αν και οι εκτιμήσεις υποδηλώνουν ότι ο αριθμός τους κυμαίνεται μεταξύ 30.000 και 50.000 ατόμων, πολλά από τα οποία είναι Αυστριακοί πολίτες. Η κοινότητα είναι ιδιαίτερα νεανική, ωστόσο το μορφωτικό επίπεδο είναι χαμηλό, με μόνο το 28% των νέων Ρομά να ολοκληρώνει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αυτό το χάσμα μεταφράζεται σε περιορισμένες προοπτικές απασχόλησης, που επιδεινώνονται από τη συστημική διάκριση και τις πολιτισμικές αποσυνδέσεις. Τα στοιχεία της έρευνας αποκαλύπτουν μέτρια ευαισθητοποίηση σχετικά με τα προγράμματα ΕΕΚ, αλλά επισημαίνουν επίσης εμπόδια όπως οικονομικοί περιορισμοί και έλλειψη πληροφοριών.

Ο πληθυσμός των Ρομά και των Σίντι στη Γερμανία εκτιμάται ότι κυμαίνεται μεταξύ 70.000 και 140.000 ατόμων, αν και τα στατιστικά στοιχεία για την εκπαίδευση παραμένουν σπανιότερα. Αν και έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος από τη δεκαετία του 1980, οι μαθητές Ρομά εξακολουθούν να βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, με υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης και χαμηλή εκπροσώπηση στη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το ενδιαφέρον για την ΕΕΚ είναι έντονο, ιδίως σε τομείς που προσφέρουν σταθερή απασχόληση, αλλά η διάκριση και οι οικονομικές δυσκολίες παραμένουν, με πάνω από το 60% των ερωτηθέντων να αναφέρουν αποκλεισμό από την εκπαίδευση ή την κατάρτιση.

**Co-funded by
the European Union**

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590

Στην Ελλάδα, ο πληθυσμός των Ρομά είναι τόσο μεγάλος όσο και νεανικός, με σχεδόν το ήμισυ να είναι κάτω των 15 ετών. Παρά αυτό το δημογραφικό δυναμικό, οι κοινότητες των Ρομά αντιμετωπίζουν κοινωνικοοικονομικά εμπόδια και πολιτισμικές αντιλήψεις που υποτιμούν την τυπική εκπαίδευση. Ένα συγκλονιστικό 63% των νέων Ρομά κατατάσσεται στην κατηγορία NEET, ενώ προκλήσεις όπως ο διαχωρισμός στα σχολεία και η κοινωνική απομόνωση συμβάλλουν στα υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης. Η ευαισθητοποίηση σχετικά με τα προγράμματα ΕΕΚ είναι σχετικά υψηλή και πολλοί τα θεωρούν ως μια οδό προς την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα, αν και τα οικονομικά εμπόδια παραμένουν σημαντικά.

Η Βόρεια Μακεδονία παρουσιάζει ένα πιο δομημένο τοπίο δεδομένων, με τα επίσημα στοιχεία της απογραφής να αναφέρουν 46.433 Ρομά, αν και οι εκτιμήσεις υποδηλώνουν ότι ο πραγματικός αριθμός μπορεί να είναι πολύ υψηλότερος. Η κοινότητα είναι κατά κύριο λόγο νεανική και, ενώ η εκπαίδευση είναι επίσημα δωρεάν, τα κρυφά κόστη και ο συστημικός αποκλεισμός συνεχίζουν να οδηγούν σε υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης. Οι απαντήσεις στην έρευνα δείχνουν μέτρια γνώση των προγραμμάτων ΕΕΚ και ισχυρή πίστη στο δυναμικό τους να βελτιώσουν τις προοπτικές απασχόλησης. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς τονίζουν την ανάγκη για μεταρρυθμίσεις πολιτικής και μεγαλύτερη συμμετοχικότητα στα υπάρχοντα προγράμματα.

Ο πληθυσμός των Ρομά στη Βουλγαρία εκτιμάται σε περίπου 750.000 άτομα, αποτελώντας πάνω από το 10% του εθνικού πληθυσμού. Η κοινότητα είναι νεανική, με τα παιδιά κάτω των 14 ετών να αποτελούν το 26%. Ωστόσο, η πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση παραμένει βαθιά άνιση. Μεταξύ 44% και 70% των μαθητών Ρομά φοιτούν σε διαχωρισμένα σχολεία, ενώ τα ποσοστά εγγραφής στην προσχολική εκπαίδευση είναι σημαντικά χαμηλότερα από αυτά του πλειοψηφικού πληθυσμού. Μόνο το ένα τέταρτο των νέων Ρομά ολοκληρώνει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με την εγκατάλειψη να οφείλεται σε οικονομικές δυσκολίες, οικογενειακές ευθύνες και γλωσσικά εμπόδια. Ενώ η γνώση των προγραμμάτων ΕΕΚ είναι υψηλή και πολλοί πιστεύουν στο δυναμικό τους να βελτιώσουν τα αποτελέσματα στην απασχόληση, το κόστος παραμένει το σημαντικότερο εμπόδιο στη συμμετοχή.

Συνολικά, αυτά τα εθνικά προφίλ αποκαλύπτουν μια κοινή επείγουσα ανάγκη: ενώ οι κοινότητες Ρομά σε όλη την Ευρώπη εκφράζουν σαφές ενδιαφέρον για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, ο συστημικός αποκλεισμός, οι οικονομικοί περιορισμοί και τα πολιτισμικά εμπόδια συνεχίζουν να παρεμποδίζουν την πρόσβαση και την επιτυχία. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί συντονισμένες πολιτικές προσπάθειες, περιεκτική προβολή και διαρκή επένδυση σε ισότιμες εκπαιδευτικές διαδρομές.

**Co-funded by
the European Union**

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590

Στρατηγική προσέγγισης που εφαρμόστηκε στις χώρες-εταίρους

ΑΥΣΤΡΙΑ

Η έλλειψη επίσημων δεδομένων απογραφής καθιστά δύσκολο τον προσδιορισμό του ακριβούς αριθμού των Ρομά στην Αυστρία, με εκτιμήσεις ότι ο αριθμός τους κυμαίνεται μεταξύ 30.000 και 50.000, ενώ σημαντικό ποσοστό τους είναι πολίτες της Αυστρίας. Ο πληθυσμός των Ρομά στην Αυστρία τείνει να έχει νεότερο δημογραφικό προφίλ, και παράγοντες όπως τα υψηλότερα ποσοστά γεννήσεων μεταξύ τους συμβάλλουν σε αυτή την τάση. Η κοινότητα των Ρομά στην Αυστρία αποτελείται από διάφορες ομάδες, καθμία με τη δική της συγκεκριμένη προέλευση. Μία από τις παλαιότερες ομάδες είναι οι αυτόχθονες Ρομά, οι οποίοι αναγνωρίζονται επίσημα ως εθνική μειονότητα της Αυστρίας.

Όσον αφορά την εκπαίδευση, τα στοιχεία σε ευρωπαϊκό επίπεδο δείχνουν ότι μόνο το 28% των νέων Ρομά ολοκληρώνει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε σύγκριση με το 83,5% του γενικού πληθυσμού (Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, 2020). Όταν δεν έχουν δευτεροβάθμια εκπαίδευση, είναι πιο πιθανό να αντιμετωπίσουν ανεργία ή επισφαλείς θέσεις εργασίας. Στην Αυστρία, τα ποσοστά απασχόλησης για τους νέους χωρίς ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι μόλις 59%, σε σύγκριση με 85% για όσους διαθέτουν αυτά τα προσόντα (ΟΟΣΑ, 2023). Οι μαθητές Ρομά αντιμετωπίζουν πολλαπλά εμπόδια: συστημική διάκριση, κοινωνικοοικονομικές ανισότητες, πολιτισμική αποσύνδεση, και οι μαθητές εγκαταλείπουν το σχολείο πριν ολοκληρώσουν την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ μόλις το 18% από αυτούς μπορεί να ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευσή του.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας από την Αυστρία, το 58,06% των ερωτηθέντων γνώριζε τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενώ το 41,94% δεν ήταν εξοικειωμένο με τις ευκαιρίες ΕΕΚ, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για μεγαλύτερες εκστρατείες προβολής και ευαισθητοποίησης που στοχεύουν στις κοινότητες Ρομά. Οι ερωτηθέντες εντόπισαν επίσης διάφορα εμπόδια στη συμμετοχή σε προγράμματα ΕΕΚ, όπως: έλλειψη πληροφοριών, οικονομικοί περιορισμοί, απόσταση από τα κέντρα κατάρτισης, καθώς και πολιτισμικά και γλωσσικά εμπόδια.

Co-funded by
the European Union

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590

Συμπέρασμα:

Οι συνεντεύξεις και οι συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης τόσο με τους νέους Ρομά όσο και με τους εμπειρογνώμονες του Romano Centro αποκάλυψαν αρκετές κρίσιμες πληροφορίες σχετικά με τις ανάγκες και τις προκλήσεις της κοινότητας των Ρομά στην Αυστρία. Η σημασία της αντιμετώπισης των γλωσσικών φραγμών, των οικονομικών δυσκολιών και της έλλειψης κινήτρων αναδείχθηκε ως κεντρικό θέμα. Η ένταξη των νέων Ρομά σε εκπαιδευτικά προγράμματα μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά εστιάζοντας στη καθοδήγηση, την οικονομική υποστήριξη και την ενίσχυση της επικοινωνίας με τις οικογένειες. Αυτές οι πληροφορίες θα είναι πολύτιμες για τη διαμόρφωση της κατεύθυνσης του έργου Miranda και για τη βελτίωση των στρατηγικών προβολής, ώστε να εξυπηρετηθούν καλύτερα οι μαθητές Ρομά στην Αυστρία.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ο πληθυσμός των Ρομά και των Σίντι στη Γερμανία, σύμφωνα με πηγή του Συμβουλίου της Ευρώπης, κυμαίνεται από 70.000 έως 140.000 άτομα. Λόγω των δυσκολιών στον ορισμό και της έλλειψης στατιστικών ερευνών, δεν υπάρχουν διαθέσιμα αντιπροσωπευτικά στοιχεία σχετικά με την εκπαιδευτική κατάσταση των Γερμανών Σίντι και Ρομά. Με βάση μια σύγκριση των αποτελεσμάτων των δύο μελετών, διαπιστώνεται ότι η εκπαιδευτική κατάσταση των Γερμανών Σίντι και Ρομά με γερμανική υπηκοότητα έχει βελτιωθεί σημαντικά από τη δεκαετία του 1980

**Co-funded by
the European Union**

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανakλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590

(Brüggemann, Hornberg, & Jonuz, 2013, σ. 104), αλλά εξακολουθεί να παραμένει κάτω από τον γερμανικό μέσο όρο.

Αναμφίβολα, η εκπαιδευτική κατάσταση των Γερμανών Σίντι και Ρομά διαφέρει και μπορούν ακόμα να χαρακτηριστούν ως μειονεκτούντες (σε σύγκριση με τον μέσο Γερμανό πολίτη). Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία σχετικά με την εκπαιδευτική κατάσταση του πληθυσμού των Ρομά. Περίπου το 19%, δηλαδή μόνο ένα μικρό ποσοστό των Ρομά που συμμετείχαν στη συνέντευξη, διαθέτει επαγγελματικό πτυχίο. Περίπου το 44% εγκατέλειψε το σχολείο χωρίς εκπαιδευτικό πιστοποιητικό. Σχεδόν το 11% – ένα σημαντικά υψηλότερο ποσοστό από αυτό των μαθητών της πλειοψηφούσας πληθυσμιακής ομάδας – φοίτησε σε ειδικό σχολείο (Förderschule) για μαθητές με σοβαρά μαθησιακά και συμπεριφορικά προβλήματα. Το 13% δεν φοίτησε καθόλου στο σχολείο. Όσον αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την πρόωρη εγκατάλειψη, το ποσοστό των νέων Ρομά που φοίτησαν σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (12%) ή λύκεια (2%) ήταν σημαντικά χαμηλότερο από αυτό των νέων του πλειοψηφικού πληθυσμού. Το 46% των ερωτηθέντων δεν έλαβε καμία υποστήριξη από τις οικογένειές τους για τα σχολικά μαθήματα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα της έρευνας, οι μαθητές Ρομά έδειξαν σαφή ζήτηση για προγράμματα ΕΕΚ, τα οποία θα πρέπει να είναι προσβάσιμα, εκδηλώνοντας σαφές ενδιαφέρον για διάφορες δεξιότητες, με έμφαση κυρίως σε τομείς που προσφέρουν σταθερές προοπτικές απασχόλησης, δεξιότητες στον τομέα της πληροφορικής και του ψηφιακού, της υγειονομικής περίθαλψης, των υδραυλικών εγκαταστάσεων, των τεχνικών δεξιοτήτων, της εφοδιαστικής, της γραφιστικής και της διοίκησης. Ένα πολύ υψηλό ποσοστό έχει αντιμετωπίσει διακρίσεις κατά την προσπάθειά του να αποκτήσει πρόσβαση στην εκπαίδευση ή την κατάρτιση, συνολικά το 61,9% των ερωτηθέντων, και όλοι τους πιστεύουν ότι η οικονομική ενίσχυση τους διευκολύνει να εγγραφούν σε προγράμματα ΕΕΚ.

**Co-funded by
the European Union**

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590

Συμπέρασμα:

Οι μαθητές Ρομά στην ΕΕΚ χρειάζονται ισχυρότερη υποστήριξη μέσω διαπολιτισμικής κατάρτισης για εκπαιδευτές, διοικητικούς υπαλλήλους και εργοδότες σχετικά με την ιστορία των Ρομά και τις διακρίσεις, στενότερη συνεργασία μεταξύ κέντρων ΕΕΚ, σχολείων, ΜΚΟ Ρομά και Jobcenter για τη διασφάλιση συντονισμένης καθοδήγησης, καθώς και προπαρασκευαστικά μαθήματα γεφύρωσης, υποστήριξη αλφαριθμητισμού και εξατομικευμένα σχέδια μάθησης προσαρμοσμένα σε διαφορετικά υπόβαθρα. Οι γονείς θα πρέπει να λαμβάνουν βοήθεια για την πλοήγηση στα συστήματα εκπαίδευσης και απασχόλησης μέσω εργαστηρίων σε απλή γερμανική γλώσσα ή στη γλώσσα των Ρομά, ενώ απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή σε κρίσιμα σημεία εγκατάλειψης, όπως η αλλαγή σχολείου, η αποχώρηση από το Hauptschule ή η συμπλήρωση του 18ου έτους. Τέλος, η προώθηση των ευκαιριών ΕΕΚ και των σταδιοδρομιών μπορεί να παρακινήσει τους νέους Ρομά, δείχνοντάς τους ρεαλιστικές και εμπνευσμένες διαδρομές.

ΕΛΛΑΔΑ

Ο πληθυσμός των Ρομά στην Ελλάδα αποτελεί μια σε μεγάλο βαθμό ευάλωτη κοινωνική ομάδα με σημαντικές διαφοροποιήσεις, ενώ η ελληνική κυβέρνηση αναγνωρίζει επίσημα περίπου 300.000 άτομα Ρομά, αλλά ανεξάρτητες μελέτες και εκθέσεις ΜΚΟ υποδεικνύουν αριθμούς που κυμαίνονται από 180.000 έως 365.000. Παρά τη σημαντική παρουσία τους, η ομάδα αυτή παραμένει συχνά υποεκπροσωπούμενη στις εθνικές συζητήσεις σχετικά με την κοινωνική ένταξη και την ανάπτυξη πολιτικών. Ο πληθυσμός των Ρομά στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα νεανικός. Η μέση ηλικία των Ρομά είναι 21,56 έτη, σημαντικά χαμηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο των 42,2 ετών. Περίπου το 43,39% της κοινότητας των Ρομά είναι κάτω των 15 ετών, ενώ μόνο το 1,6% είναι ηλικίας 65 ετών και άνω. Οι πιο συνηθισμένοι παράγοντες που αντιμετωπίζουν είναι κοινωνικοοικονομικοί, όπως η φτώχεια, και πολιτισμικές αντιλήψεις, που αποθαρρύνουν τις οικογένειες από το να εκτιμούν την τυπική εκπαίδευση.

Όσον αφορά την εκπαίδευση, ειδικά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το επίπεδο εκπαίδευσης επηρεάζει άμεσα τις ευκαιρίες απασχόλησης για τα άτομα Ρομά. Με περίπου το 63% των νέων Ρομά να κατατάσσονται στην κατηγορία NEET (Not in Education, Employment, or Training), είναι πιο επιρρεπείς σε περιορισμένες ευκαιρίες εργασίας και αντιμετωπίζουν διακρίσεις στην πρόσληψη. Η πρόσβαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για τους μαθητές Ρομά αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις, όπως ο διαχωρισμός στα σχολεία, οι πολιτισμικές παρεξηγήσεις και ο κοινωνικός αποκλεισμός, που οδηγούν σε υψηλότερα ποσοστά εγκατάλειψης των μαθητών Ρομά.

Ωστόσο, μια σημαντική πλειοψηφία (70%) των συμμετεχόντων ανέφερε ότι γνωρίζει τα προγράμματα ΕΕΚ. Η συμμετοχή στην ΕΕΚ αντιμετωπίζει οικονομικά εμπόδια, τα οποία αποτέλεσαν το σημαντικότερο μέλημα, με το 60% να δηλώνει ότι το κόστος που

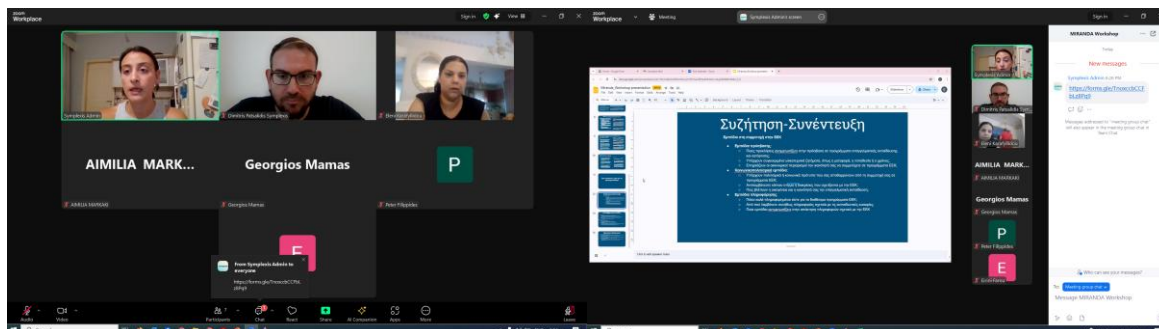

Co-funded by
the European Union

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590

συνδέεται με τα προγράμματα ΕΕΚ εμπόδιζε τη συμμετοχή τους. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες ανέμεναν ότι η ολοκλήρωση ενός προγράμματος ΕΕΚ θα οδηγούσε σε καλύτερες προοπτικές απασχόλησης, υψηλότερο εισόδημα, προσωπική ανάπτυξη και, για ορισμένους, στην ευκαιρία να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση.

Συμπέρασμα:

Οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από αυτές τις συνεντεύξεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς υπογραμμίζουν τόσο τα σημαντικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μαθητές Ρομά στην πρόσβαση σε προγράμματα ΕΕΚ όσο και τις πιθανές οδούς βελτίωσης μέσω στοχευμένων πρωτοβουλιών. Αντιμετωπίζοντας τους οικονομικούς περιορισμούς, ενισχύοντας τις υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού, προωθώντας την πολιτισμική ευαισθησία μεταξύ των εκπαιδευτικών και ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή της κοινότητας, οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να δημιουργήσουν ένα πιο συμπεριληπτικό εκπαιδευτικό τοπίο που εξυπηρετεί καλύτερα τις ανάγκες των μαθητών Ρομά.

ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Η επίσημη απογραφή του 2021 κατέγραψε 46.433 άτομα που αυτοπροσδιορίστηκαν ως Ρομά στη Βόρεια Μακεδονία (Κρατική Στατιστική Υπηρεσία, 2022). Ωστόσο, οι περισσότεροι εμπειρογνώμονες συμφωνούν ότι ο αριθμός αυτός είναι πολύ χαμηλός, ενώ το Συμβούλιο της Ευρώπης εκτιμά ότι ο αριθμός είναι περίπου 197.000 (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2022). Άλλες ομάδες που ασχολούνται με τα δικαιώματα των Ρομά υποδεικνύουν ότι ο αριθμός θα μπορούσε να κυμαίνεται μεταξύ 120.000 και 260.000 (Ευρωπαϊκό Κέντρο Δικαιωμάτων των Ρομά, 2022). Σύμφωνα με διάφορες εκθέσεις, ένας μεγάλος αριθμός ατόμων είναι κάτω των 25 ετών. Για παράδειγμα, πάνω από το 40,0% της κοινότητας είναι κάτω των 15 ετών (UNDP, 2022). Τα στοιχεία αυτά διαφέρουν από τον εθνικό μέσο όρο ηλικίας, ο οποίος υπολογίζεται ότι είναι πάνω από 39 έτη (Κρατική Στατιστική Υπηρεσία, 2022).

Co-funded by
the European Union

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590

Όσον αφορά την εκπαίδευση, η οποία είναι δωρεάν στη Βόρεια Μακεδονία, τα έξοδα που σχετίζονται με την εκπαίδευση παραμένουν υψηλά. Ωστόσο, το ποσοστό εγκατάλειψης των σπουδών μεταξύ των Ρομά μαθητών παραμένει ένα επίμονο πρόβλημα και όχι μόνο λόγω ενός και μόνο λόγου, αλλά μάλλον λόγω διατομεακών εμποδίων, όπως ο συστημικός, κοινωνικός και οικονομικός αποκλεισμός που συμβάλλουν στον αποκλεισμό των Ρομά από την εκπαίδευση.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που ελήφθησαν, τα σχόλια δείχνουν ότι υπάρχει ζήτηση για προγράμματα ΕΕΚ και ότι αυτά συνδέονται με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, απαιτώντας δεξιότητες που εστιάζονται στην εργασία, καθιστώντας τους καλύτερους υποψηφίους στην αγορά εργασίας. Όσον αφορά τις προηγούμενες γνώσεις τους σχετικά με τα προγράμματα ΕΕΚ, με βάση τις απαντήσεις που ελήφθησαν, παρατηρούμε ότι το 60% των ερωτηθέντων τα γνωρίζει, ενώ το 40% δεν τα γνωρίζει. Οι μισοί από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι συμφωνούν απόλυτα ότι τα προγράμματα ΕΕΚ μπορούν να βελτιώσουν τις προοπτικές απασχόλησης, ενώ η άλλη μισή ομάδα επέλεξε «συμφωνώ» ή/και «ουδέτερο». Από τις απαντήσεις των ενδιαφερομένων φορέων στην ερώτηση «Ποια είναι τα σημαντικότερα εμπόδια για την πρόσβαση των μαθητών Ρομά στα προγράμματα ΕΕΚ», κατά τη γνώμη τους, διαπιστώνουμε ότι το 20% πιστεύει ότι είναι η διάκριση και το στίγμα, η έλλειψη πρόσβασης σε ποιοτική εκπαίδευση, η χαμηλή ευαισθητοποίηση σχετικά με τις ευκαιρίες ΕΕΚ, ενώ το άλλο 20% απάντησε ότι είναι οι οικονομικοί περιορισμοί. Ωστόσο, η πλειοψηφία των ενδιαφερομένων, συγκεκριμένα το 60% αυτών, συμφώνησε ότι απαιτούνται ορισμένες αλλαγές πολιτικής, ενώ το 80% ανέφερε ότι τα τρέχοντα προγράμματα ΕΕΚ είναι σε κάποιο βαθμό χωρίς αποκλεισμούς, ενώ μόνο το 20% επέλεξε το «ΝΑΙ» ως σαφή απάντηση στην ερώτηση αυτή.

**Co-funded by
the European Union**

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590

Συμπέρασμα

Τα ζητήματα είναι συστημικά και απαιτούν συστημικές αλλαγές από διάφορους βασικούς ενδιαφερόμενους. Πρέπει επίσης να παρέχεται θεσμική υποστήριξη στα προγράμματα ΕΕΚ και στα άτομα που εμπλέκονται, προκειμένου να αναπτυχθούν περαιτέρω από μεθοδολογική και παιδαγωγική άποψη. Θα πρέπει να υπάρχει οικονομική υποστήριξη. Ως εκ τούτου, επισημάνθηκε ότι η συνεργασία μεταξύ των ιδρυμάτων αποτελεί κρίσιμο βήμα για την αποτελεσματικότερη και πιο συνεχή λειτουργία των προγραμμάτων. Είναι πολύ σημαντικό να δημιουργηθούν συνεργασίες βασισμένες στην εμπιστοσύνη, οι οποίες κατανοούν πραγματικά τις ανάγκες της κοινότητας των Ρομά. Για να επιτευχθεί αυτό, επισημάνθηκε ως βασικός παράγοντας η συμμετοχή/ένταξη Ρομά μεντόρων και διαμεσολαβητών, καθώς και μελών ΜΚΟ.

Οι ενδιαφερόμενοι πρότειναν εφαρμόσιμες, συστημικές αλλαγές, όπως η προώθηση ειδικών γραμμών χρηματοδότησης για προπαρασκευαστικά μαθήματα, μεσολαβητές Ρομά και ολιστικά πακέτα υποστήριξης των μαθητών. Τα ιδρύματα πρέπει να «ελέγχουν και να προσαρμόζουν ενεργά τα προγράμματα σπουδών» ως προς την πολιτισμική τους συνάφεια και να επανεξετάζουν όλες τις πολιτικές.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Η απογραφή του 2011 στη Βουλγαρία κατέγραψε περίπου 325.343 άτομα Ρομά, που αντιπροσωπεύουν το 4,9% του πληθυσμού. Ωστόσο, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία, το Συμβούλιο της Ευρώπης εκτιμά ότι 750.000 Ρομά ζουν στη Βουλγαρία, αριθμός που αντιστοιχεί στο 10,33% του πληθυσμού. Ο πληθυσμός των Ρομά στη Βουλγαρία είναι ιδιαίτερα νεανικός. Τα παιδιά κάτω των 14 ετών αποτελούν το 26% του πληθυσμού των Ρομά.

Όσον αφορά την εκπαίδευση, η πρόσβαση των Ρομά της Βουλγαρίας σε ποιοτική εκπαίδευση εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρό πρόβλημα, καθώς παρατηρούνται πολλές ανισότητες σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό. Σύμφωνα με την έκθεση «Education and Training Monitor 2016» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο αριθμός των μαθητών που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο μεταξύ των Ρομά αυξάνεται, μια τάση που πλήττει δυσανάλογα τις μειονοτικές κοινότητες. Τα στοιχεία δείχνουν ότι μεταξύ 44% και 70% των Ρομά μαθητών (περίπου 44.000-70.000 παιδιά) φοιτούν σε διαχωρισμένα σχολεία. Η μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας του 2013 διαπίστωσε ότι μόνο το 38% των Ρομά κοριτσιών και το 42% των Ρομά αγοριών εγγράφονται στην προσχολική εκπαίδευση, σε σύγκριση με το 75% του πλειοψηφικού πληθυσμού. Παρά τις ορισμένες βελτιώσεις, μόνο το 21% των γυναικών Ρομά και το 25% των ανδρών Ρομά ηλικίας 16 έως 24 ετών έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED3) ή την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι κύριοι λόγοι για αυτούς τους αριθμούς είναι ο διαχωρισμός στα σχολεία, οι διακρίσεις και ο εκφοβισμός μέσα στις τάξεις, καθώς και οι πολιτισμικές διαφορές: πολλοί γονείς Ρομά έχουν οι ίδιοι περιορισμένη εκπαίδευση, γεγονός που τους δυσκολεύει να υποστηρίξουν τα παιδιά τους ακαδημαϊκά. Μερικοί από τους λόγους για την

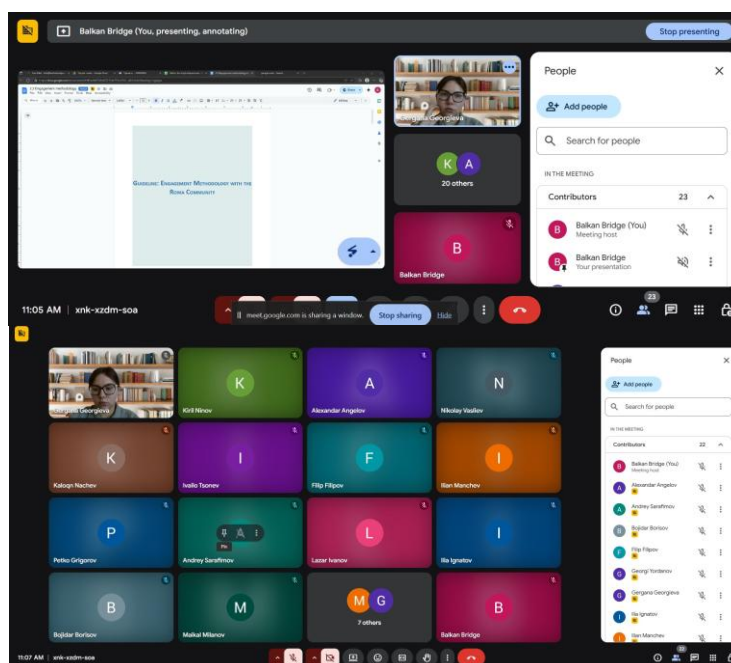
Co-funded by
the European Union

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590

εγκατάλειψη του σχολείου είναι: (i) πολλά παιδιά εγκαταλείπουν το σχολείο επειδή ασχολούνται με τις δραστηριότητες της οικογένειας, (ii) οι κόρες στο νοικοκυριό φροντίζουν τα μικρότερα αδέρφια τους, ενώ τα αρσενικά αδέρφια εργάζονται με τους πατέρες τους, (iii) η πρόσβαση στη μη υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση είναι γενικά μη διαθέσιμη για τα παιδιά Ρομά, λόγω του απαιτούμενου διδάκτου, το οποίο πολλές οικογένειες Ρομά δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά. (iv) η κακή ποιότητα της εκπαίδευσης που λαμβάνουν οι μαθητές Ρομά στα κατώτερα επίπεδα (v) τα γλωσσικά εμπόδια που μπορεί να προκύψουν κατά τη φοίτηση σε γενικά σχολεία.

Όσον αφορά τα προγράμματα ΕΕΚ, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων γνώριζε την ύπαρξή τους. Όσον αφορά τον πιθανό αντίκτυπο των προγραμμάτων αυτών στις προοπτικές απασχόλησης, το 70% πίστευε ότι θα μπορούσαν να βελτιώσουν τις ευκαιρίες εύρεσης εργασίας. Ωστόσο, το 55% των μαθητών εξέφρασε ουδέτερη στάση ως προς την ποιότητα των προγραμμάτων ΕΕΚ, ενώ το 40% τα αξιολόγησε ως καλά. Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (95%) ανέφερε ότι το κόστος αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα ΕΕΚ.

Συμπέρασμα

Οι εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Ρομά στη Βουλγαρία υπογραμμίζουν την επείγουσα ανάγκη για συστημικές μεταρρυθμίσεις με στόχο την προώθηση της ένταξης και των ίσων ευκαιριών. Ο διαχωρισμός, οι διακρίσεις και οι οικονομικές δυσκολίες συνεχίζουν να εμποδίζουν τους μαθητές Ρομά, συμβάλλοντας στα υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου και στις περιορισμένες προοπτικές

Co-funded by
the European Union

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590

απασχόλησης. Χωρίς στοχευμένες παρεμβάσεις, αυτές οι ανισότητες θα παραμείνουν και θα εδραιώσουν περαιτέρω τον κοινωνικό αποκλεισμό. Ενώ οι περισσότεροι συμμετέχοντες γνωρίζουν τις ευκαιρίες ΕΕΚ και τις θεωρούν επωφελείς για τις προοπτικές απασχόλησης, εκφράζουν την ανάγκη για πιο ευέλικτα προγράμματα, οικονομική ενίσχυση και επαγγελματική καθοδήγηση. Οι προτεινόμενες βελτιώσεις περιλαμβάνουν την προσφορά ξεχωριστών τάξεων για διαφορετικά επίπεδα, καλύτερο υλικό και εξατομικευμένη υποστήριξη. Για την προσέγγιση της κοινότητας των Ρομά, είναι ζωτικής σημασίας η αποτελεσματική προβολή μέσω των κοινωνικών μέσων, των τοπικών οργανώσεων και της άμεσης επαφής. Η αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της συμμετοχής και της επιτυχίας των Ρομά στην επαγγελματική εκπαίδευση. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη μείωση των εμποδίων για τους μαθητές Ρομά στα προγράμματα ΕΕΚ. Βασικές δράσεις, όπως η ανάπτυξη πολιτικών συμπεριληπτικής εκπαίδευσης που υποστηρίζουν συγκεκριμένα τους μαθητές Ρομά, η προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών ώστε να είναι πολιτισμικά συναφή και συμπεριληπτικά, η εξάλειψη των διακρίσεων και η δημιουργία συμπεριληπτικών μαθησιακών περιβαλλόντων.

**Co-funded by
the European Union**

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν αντανakλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΚΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΚΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές. Αριθμός συμφωνίας επιχορήγησης: 2023-1-DE02-KA220-VET-000164590